

Έθιμα και παραδόσεις του Πάσχα

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

Εβδομάς τών Βαΐων

Παρασκευή, παραμονή του Λαζάρου.

Άγερμοί κορασιών, ψαλλόντων τό άσμα τού Λαζάρου καί ευχετικά (λαζαρίνες).

Σάββατον τού Λαζάρου

1) Άγερμοί παιδών ή κορασιών: Πώς είναι ένδεδυμένα.—Λάζαρος μεταξύ αυτών έσιολισμένος μέ χόρτα.—Τί φέρουν εις χείρας (κλάδους φοίνικος, δάφνης ή άλλους βλαστούς, κώδωνας κτλ.).—Τί ψάλλουν (τό τραγούδι του Λαζάρου, ευχετικά, χελιδόνισμα, σατιρικά).—Τί παριστάνουν (θάνατον καί ανάστασιν τού Λαζάρου).—Δώρα διδόμενα εις αυτά.—Χορός εις τήν πλατείαν.

2) Παρασκευή ειδικών κουλλουριών (λάζαροι).

3) Κτυπήματα διά κλάδων.

Κυριακή τών Βαΐων

1) Όνομα τής ημέρας.

2) Βάγια: Ποίου φυτού κλάδοι χρησιμοποιούνται (φοίνικος , δάφνης, ελαίας κτλ.).—Ιδιόρρυθμος πλοκή τών φύλλων τού φοίνικος έν είδει σταυρού ή άλλως πως (είκών).—Μαντική έξ αυτών (οί καρποί τής δάφνης δηλούν πλούτον κτλ.). —Χρήσις πρός κάπνισμα διά την βασκανίαν.—Ποίοι προμηθεύουν τούς κλάδους εις τήν εκκλησίαν (νεόνυμφοι).—Κτυπήματα δι' αυτών.—Παιδικοί στίχοι.

Μεγάλη έβδομάς

Μεγάλη Δευτέρα

1) Άγερμοί παιδιών πρὸς περισυλλογὴν ὠών.—Τί κρατοῦν (ράβδον μὲ σταυρόν, ἔστεμμένην μὲ μύρτα καὶ μεταξωτάς κλωστάς).—Πρόσδεσις ρακῶν εἰς τὰς θύρας πρὸς αποτροπὴν εντόμων.—Τί γίνονται τὰ συλλεγόμενα ὡά.

Μεγάλη Τετάρτη

- 1) Ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τελετὴ τοῦ νιπτήρος.
- 2) Παρασκευὴ νέας ζύμης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διανομὴ εἰς τὰς οἰκογενεῖας δι' ὅλον τὸ ἔτος.
- 3) Ὀνειρομαντεία διὰ περιζώσεως ζώνης ἀνδρός.

Μεγάλη Πέμπτη

- 1) Ὄνομα: Κόκκινη Πέφτη καὶ εἰ τι ἄλλο.
- 2) Βαφή καὶ ζωγράφισμα φῶν καὶ τὰ σχετικὰ (σταύρωμα τῶν παιδιῶν, ἀπόθεσις εἰς εἰκονοστάσιον, χρήσις κατὰ τῆς χαλάζης ἢ πρὸς ἄλους σκοπούς, δοξασίαι περὶ αὐτῶν καὶ παραδόσεις διὰ τὴν προέλευσιν τοῦ ἔθιμου).
- 3) Ἄπλωμα ἐρυθρῶν υφασμάτων ἀπὸ τῶν οἰκιῶν.
- 4) Παρασκευὴ κουλλουριῶν διὰ τὸ Πάσχα καὶ τὰ κατ' αὐτά (ὄνομα, σχῆμα κτλ.).
- 5) Περιφορὰ τῶν εικόνων ἐν ἐπιδημίᾳ καὶ τοποθέτησις υψώματος ἐντὸς ὀπῶν δένδρων.
- 6) Παρασκευὴ πολύχρωμων νημάτων, πρὸς ἐξάρτησιν κωδῶνων ἀπὸ τῶν ὠτων τῶν ζώων πρὸς αποτροπὴν ἀσθενειῶν.
- 7) Δεισιδαίμονες συνήθειαι κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν δώδεκα εὐαγγελίων (κόμβοι πρὸς διαφόρους σκοπούς).
- 8) Ἀπαγορεύσεις (δέν πλένουν, δέν σκουπίζουν κτλ.).

Μεγάλη Παρασκευὴ

- 1) Παρασκευὴ τσουρεκιῶν διὰ τὸ Πάσχα' ὀνόματα καὶ οχήματα αὐτῶν (αυγούλα, κοφίνια, δοξάρια, παρμάκια, πούλοι, ἀύγοκουλλουραὶ κτλ.).
- 2) Επιτάφιος: Στολισμὸς δι' ἀνθέων θεραπευτικῆ ἢ ἄλλῃ αὐτῶν χρήσις.—Δίοδος ὑπ' αὐτόν.—Περιοδὴ καὶ τὰ κατ' αὐτὴν (τοποθέτησις πρὸ τῶν οἰκιῶν θυμιατηρίου, λαμπάδων, πινακίων περιεχόντων χλόην κριθῆς κτλ.).
- 3) Θρήνος τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς: Που καὶ πῶς ψάλλεται.—Τὸ κείμενον.
- 4) Τὸ ξύλον τοῦ σταυροῦ καὶ αἱ περὶ αὐτὸ παραδόσεις.

Μέγα Σάββατον

- 1) Ἄνστα ὁ Θεός: Κρότοι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. — Θραύσις ἀγγείων εἰς τὰ ὁδοῦς.
- 2) Χρήσις τῶν ὑπὸ τοῦ ἱερέως διασκορπιζόμενων φύλλων δάφνης καὶ δενδρολιβάνου πρὸς αποτροπὴν ἀσθενειῶν' παραδόσεις περὶ αὐτῶν.
- 3) Σφαγὴ ἀμνῶν: Σταυροὶ διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν εἰς τὰς θύρας καὶ ἐπὶ τῶν παρειῶν τῶν παιδίων.

Κυριακή τού Πάσχα.

- 1) Όνομα: Λαμπρή, Καλός λόγος, Λαμπροφόρα κτλ.
- 2) Άρατε πύλας: Παράστασις νίκης τού Χριστού κατά τού διαβόλου.
- 3) Χριστός άνέστη: Πυροβολισμοί.—'Ασπασμοί παρισταμένων.—Βρώσις φών (ξεβούλιομα στόματος).—Εύλόγησις καί διανομή γιαουρτιού υπό ποιμένων.
- 4) Λαμπάς τού Πάσχα: Κομίζεται άνημμένη είς τήν οικίαν.—Χρήσις αυτής (καψάλισμα τριχώματος ζώων, απειλή άκαρπων δένδρων, εντόμων, χρήσις κατά τούς εξορκισμούς ασθενειών κτλ.).
- 5) Γεύμα νυκτερινόν: Ειδικοί άρτοι καί φαγητά (μαγειρίτσα, τσουρέκι τού Πάσχα κτλ.).—Τσούγκρισμα αυγών.—Η τράπεζα παραμένει έστρωμένη επί τρεις ημέρας.—Χρήσις τών ψιχίων, κελυφών ωών, καί έν γένει τών απορριμμάτων (ρίπτονται είς τούς αγρούς καί τάς αμπέλους, τά κελύφη αποτρόπαια χαλάζης, καλλικαντζάρων κτλ.).
- 6) Πυραί καί τά κατ' αυτές κατά τά περί πυρών ερωτήματα.
- 7) Καύσις Ιούδα.
- 8) Αίώραι (κούνιες) καί τά κατ' αυτές.—Δοξασίαι περί έπιδράσεως τής αίωρήσεως επί τής βλαστήσεως.
- 9) Μαντεία έκ τής ωμοπλάτης τού σφαζομένου άμνού.
- 10) Δοξασίαι περί εξόδου τών ψυχών έκ τού Άδου είς τόν επάνω κόσμον διά τό μέχρι τής Πεντηκοστής διάστημα.—Έθιμα σχετικά (δέν απλώνουν ρούχα τήν νύκτα κτλ.).
- 11) Δεισιδαίμονες συνήθειαι (πρέπει νά φορέσουν καινουργές ένδυμα, δέν κοιμώνται, δαγκάνουν σίδηρον, δέν αναφέρουν ψύλλους κτλ., οί ποιμένες δέν τρώγουν ωά).

Έβδομάς διακαινήσιμος

- 1) Όνομα: Άσπρο βδόμαδο, Λαμπροήμερα κτλ.
- 2) Απαγορεύσεις (αργία καθ' όλην τήν εβδομάδα εκτός τού Σαββάτου, δέν λούονται ούτε βρέχουν μαλλιά καί εί τι άλλο).

Δευτέρα τού Πάσχα

Έξακολούθησις έθίμων Κυριακής, χοροί, αίώραι κτλ.

Τρίτη τού Πάσχα

- 1) Έξοδος είς τήν εξοχήν καί γεύμα έν αυτή (όνομα τού γεύματος).
- 2) Άγερμοί τών χωρικών είς τάς πόλεις καί αξίωμα παιδίων.— Όνομα άγερμού (Ρουσάλια;).

Πέμπτη

Δεισιδαιμονία (δέν εισέρχονται εἰς τὰς ἀμπέλους, δέν κλώθουν διὰ τὸ χαλάζι κτλ.).

Παρασκευὴ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς

Πανηγύρεις παρὰ τὰ ἀγιάσματα καὶ τὰ κατ' αὐτάς.

Πηγές: Σύμμικτα-Ερωτήματα δια τὴν λαϊκὴν λατρείαν-Στίλπων Π. Κυριακίδης-
ftiaxno.gr